

VEILEDNINGSHEFTE FOR DØVE I ARBEIDSLIVET

Hvilken veiledning får NAV og potensielle
arbeidsgivere?

Sluttrapport

Prosjektleder Julia Anh Thu Ølmheim

Forord

Arbeidslivsutvalget i Norges Døveforbund har i en årrekke arbeidet for å bedre døves muligheter og rettigheter i arbeidslivet. Etter en rekke kurs, tiltak og seminar har vi observert at det eksisterer mange fordommer og usikkerhet blant arbeidsgivere. Seminardeltakere, som også ofte er arbeidssøkere, har fortalt om manglende kunnskap om døve blant arbeidsgivere og veiledere på NAV. Noen av fordommene går ut på at man ikke tror at døve og hørselshemmede ikke kan klare å gjøre en jobb på samme måte som hørende, og at det er belastende å ansette en som er hørselshemmet.

Dette prosjektet er et forsøk på å spre god kunnskap til arbeidsgivere og andre relevante aktører i samfunnet slik at det kan bidra til at døve og hørselshemmede får en mer likeverdig behandling ved jobbsøking.

Innholdet i brosjyrene og nettstedet ble utarbeidet i samråd med en fagkompetent prosjektgruppe. Gruppen hadde representanter fra Nasjonalt senter for hørsel og psykisk helse, rådgivningskontor for hørselshemmede, arbeidslivsutvalget i Norges Døveforbund og Nav. Prosjektet resulterte i et par fine informasjonsbrosjyrer der den ene er tiltenkt arbeidsgivere og den andre er en mer generell brosjyre tiltenkt veiledere og andre interesserte. Brosjyrene er tilgjengeliggjort på nettstedet kommunikasjonpaajobb.no.

Resultatet hadde ikke blitt så bra uten alle de fantastiske menneskene som har stilt opp med råd, tips, design og skuespill. Tusen takk til prosjektgruppa bestående av Lone Abild Gerhardt, Thomas Blix, Knut Dønnessen, Kjetil Solvang og Norunn Kalvenes for at dere bidro med deres kompetanse til prosjektet. Takk til Stian Giltvedt og alle i administrasjonen i Norges Døveforbund for gode tips. Tusen takk til Linda Kvaksrud Hansen for solid bidrag til design av brosjyrer og nettside. Tusen takk til Martin Thomas, Ina F. Sandmo, Trude S. Aasen, Lars Hillestad, Elisabeth F. Holte og Truls Yggeseth for sportslige bidrag som skuespillere.

Til sist, men ikke minst, tusen takk til Norges Døveforbund og Extrastiftelsen for støtte til prosjektet.

Oslo, 20.august 2017

Julia Anh Thu Ølmheim

Prosjektleder

Sammendrag

Arbeidslivsutvalget i Norges Døveforbund har gjennom årene mottatt mange fortellinger om fordommer, usikkerhet og mangel på kunnskap om døve blant arbeidsgivere og veiledere i offentlige instanser. Statistisk sentralbyrå opplyser om at det er flere personer med funksjonshemming som ufrivillig står utenfor arbeidslivet sammenlignet med befolkningen ellers.

Mangel på kunnskap har arbeidslivsutvalget i Norges Døveforbund derfor forsøkt å få noe bukt med i dette prosjektet ved å utarbeide informasjonsmateriell i form av et par brosjyrer og et nettsted. Det ble etablert en prosjektgruppe som bestod av representanter fra ulike instanser som ofte er i kontakt med døve og hørselshemmede arbeidssøkere. Gjennom innspill i prosjektgruppa ble innholdet i brosjyrene og nettstedet utformet.

Den ene brosjyren er rettet mot arbeidsgivere og er tenkt slik at døve og hørselshemmede kan ta med brosjyren til arbeidsgiveren på jobbintervju slik at arbeidsgiveren kan få svar på spørsmål knyttet til eventuell kommunikasjon og tilrettelegging. Da kan tiden i jobbintervjuet heller brukes til å fokusere på kvalifikasjonene i stedet for begrensningene. Den andre brosjyren er av mer generell art, rettet mot blant annet arbeidsgivere uten at det er i forbindelse med jobbsøking, veiledere i offentlige tjenester og andre interesserte.

Innholdet i brosjyrene og nettstedet har som mål å være informative, vise muligheter og andre perspektiver som kan bidra til å styrke kunnskap og minske usikkerheten blant arbeidsgivere og andre relevante aktører. Brosjyrene og nettstedet er fritt tilgjengelig for alle.

Innholdsfortegnelse

Forord.....	1
Sammendrag.....	2
Bakgrunn for prosjektet.....	4
Prosjektgjennomføring og metode	6
Resultater og resultatvurdering.....	8
Oppsummering	8
Vedlegg	9

Bakgrunn for prosjektet

På bakgrunn av observasjonene arbeidslivsutvalget har gjort gjennom en årrekke med blant annet arbeidslivsseminar og henvendelser, har vi utarbeidet to informasjonsbrosjyrer som er fritt tilgjengelig for alle. Den ene er tiltenkt arbeidsgivere slik at arbeidsgivere får god informasjon og kunnskap om døve og hørselshemmede i arbeidslivet. Den andre er tiltenkt veiledere ved offentlige instanser og andre relevante aktører for å skape riktig veiledning.

Vi hadde et ønske om å avlive myten om at den ansatte vil være en belastning for arbeidsgiveren, og fokusere på de positive effektene det kan ha å ha mer mangfold på arbeidsplassen. Informasjonen skulle være praktisk, og både fokusere på økonomiske og ikke-økonomiske verdier.

Det overordnede målet var å fremskaffe og spre kunnskap som kan øke døves deltakelse og inkludering i samfunnet, og som vil bidra til å øke sysselsettingen blant døve. Vi antar at en del av erfaringene også vil være overførbare til andre grupper.

Som utgangspunkt utarbeidet vi en fremdriftsplan som så slik ut:

Hva	Når	Hvor
Innsamling av eksempler, fakta, kilder, caser etc	Januar-mars	NAV, Rådgivningskontorene i Oslo, Trondheim, Bergen og Stavanger
Redigere tekst, omarbeide innhold	Mars-Mai	Forbundskontoret i Oslo
Trykking	August	Hele landet
Distribusjon	August- November	Forbundskontoret i Oslo
Slutt- og regnskapsrapport	November/desember	Forbundskontoret

Vi ville først finne personer med funksjonsnedsettelse som er villig til å stille opp som «gode eksempler». Ved siden av dette skulle vi også inkludere korrekt informasjon om f.eks. tilbud om tilrettelegging og andre tiltak fra NAV, og informere om økonomiske insentiver og vise at tilpansinger ikke trenger å koste bedriften noe. Men det overordnede budskapet skulle være at personer med nedsatt funksjonsevne kan være et positivt bidrag til bedriften.

Prosjektets primære målgruppe var voksne døve, fagmiljøer og interesseorganisasjoner rundt døve/tegnspråk, arbeidsmarkedsbedrifter, politikere og beslutningstakere. Sekundær målgruppe var media.

Verdien prosjektet har for målgruppen ligger i at døve blir sett på som vanlige arbeidstakere som kan bidra til i bedriften. Nøkkelen til anerkjennelse av døve som arbeidstakere ligger i kunnskap som overføres til arbeidsgivere og andre som saksbehandlere i NAV. Døve sin største hindring i dagens samfunn er ofte mangel på kunnskap.

I tillegg til anerkjennelse som arbeidstaker får alle tegnspråklige får større anerkjennelse som personer. De får større aksept for sitt språk på arbeidsplasser, skoler, og mange andre samfunnsområder.

Vi vurderte at prosjektet kunne ha stor betydning for døve siden den kunnskapen som vi håper å formidle kan bistå flere døve ut i arbeidslivet.

Prosjektgjennomføring og metode

Først avgjorde Norges Døveforbund i mars 2016 hvem som skulle tilsettes for å jobbe med prosjektet. Etersom det er begrenset budsjett i prosjektet, ble det besluttet å spørre en person som allerede har god kjennskap til bakgrunnen for prosjektet, og som kan jobbe med prosjektet på timebasis innenfor kort periode. Julia Anh Thu Ølmheim ble dermed engasjert i en måned for å jobbe som prosjektleder da hun hadde fleksibilitet til å fordele dagene i prosjektet utover året i tillegg til at hun har vært med på å utarbeide prosjektsøknaden.

Da prosjektlederen fikk starte, sendte hun henvendelse til arbeidslivsutvalget i Norges Døveforbund, NAV, rådgivningskontorene for hørselshemmede i Norge, arbeidsmarkedsbedriften Signo Rycon og Nasjonalt senter for hørsel og psykisk helse for å få representanter til prosjektgruppa. Alle stilte opp med en representant hver bortsett fra Signo Rycon og rådgivningskontorene ettersom Signo Rycon ikke svarte på henvendelsen og rådgivningskontorene fant ut at det var tilstrekkelig å sende en representant for alle rådgivningskontorene i Norge. Prosjektleder innhentet også en rekke faglitterær informasjon av relevans for prosjektet og inspirasjon fra andre lignende informasjonsvideoer og materiell som er utgitt i andre land.

Prosjektgruppa hadde sitt første møte den 25.mai 2016. Da hadde vi et fruktbart møte der det fremkom mange gode innspill. Det ble snakket om mange gode og korte sitater som kunne passe inn i brosjyrene. Videre at det var viktig at brosjyrene utarbeides i et enkelt format som kan settes opp slik at den blir synlig fra stående perspektiv. Vi pratet om at brosjyrene måtte ha en utforming som gjør at folk faktisk har lyst til å lese, og bli nysgjerrig samtidig som det er et fokus på positive sider ved å ansette en døv/hørselshemmet person. Det ble utarbeidet en stikkordsliste over alle innspill som innkom på møtet, samt et referat som ble sendt til prosjektgruppa etter avholdt møte. Vi fant fort ut at det ville være effektivt å bruke en del eksisterende og gode videoer på nettstedet der døve og hørselshemmede hadde blitt intervjuet av arbeidsgivere grunnet begrenset budsjett i prosjektet. Dette i stedet for å finne fram til nye personer som har hørselshemming og som ønsker å stille opp som «gode eksempler». Det ble også nevnt at det kanskje ville bli utarbeidet et nettsted knyttet til brosjyrene for å ha utdypende informasjon på nettsiden samtidig som det blir et passende sted å ha brosjyrene fritt tilgjengelig. Det ble tidlig avklart at et eventuelt nettsted måtte ha en funksjon som kun virket informasjonsgivende av statisk og tidløs art slik at den ikke trengte noe vedlikehold eller oppdatering over tid. Det ble også presisert at nettstedet kun lages dersom prosjektleder vurderer hun har kapasitet til det.

Neste møte med prosjektgruppa ble avholdt den 26.august 2016. Da hadde alle i prosjektgruppa fått tilsendt et førsteutkast av brosjyrene og link til nettstedet som ble utarbeidet. Det var imidlertid noe forfall til møtet den 26.august. Vi hadde likevel et godt møte den 26.august, med mange innspill som prosjektlederen tok med videre. Diskusjonene i prosjektgruppa ga tydelig uttrykk for at det var viktig at innholdet i brosjyrene appellerte til arbeidsgivere og veiledere som er i kontakt med døve arbeidssøkere. Det ble på dette møtet også besluttet at det skulle avholdes enda ett møte den 10.oktober siden vi ikke ble ferdig med å diskutere alt vi skulle diskutert den 26.august.

I forkant av møtet den 10.oktober 2016 fikk alle i prosjektgruppa en oppdatert link til nettstedet og nyeste utgave av brosjyrene. Den 10.oktober var det enda flere som meldte forfall til møtet. Vi hadde likevel gode og konstruktive diskusjoner om innhold, design av brosjyrene og nettstedet.

Etter siste møte i prosjektgruppa, jobbet prosjektlederen videre med utarbeiding av tekst til brosjyrene og nettstedet parallelt med filming til korte og nyttige videosnutt til nettstedet. Prosjektlederen laget i løpet av hele prosjektperioden flere videosnutter enn de som tilslutt ble benyttet til nettstedet. Det ble blant annet planlagt å intervju en arbeidsgiver på et sykkerverksted som hadde gode erfaringer med å sysselsette døve, men på grunn av arbeidsgivers sykdom ble intervjuet ikke gjennomført. Prosjektleder la ut noen små henvendelser på Facebook for å få kontakt med folk som ville stille opp som skuespillere til videosnutt. Prosjektleder la også ut en konkurranse til domenenavn på Facebook for å involvere publikum til å komme med forslag til et godt domenenavn til nettstedet.

Ettersom prosjektleder ikke hadde kompetanse innen webdesign, ble det besluttet å engasjere en som hadde utdanning og kompetanse innen dette felt på timebasis. Først var det tenkt at en person skulle gjøre dette, men denne personen ga beskjed etter rundt en-to måneders tid at han ikke kunne påta seg oppdraget. Linda Kvaksrud Hansen ble derfor engasjert, og hun brukte ti timer til å gi brosjyrene og nettstedet en mye bedre og profesjonelt design, noe vi i prosjektgruppa mente var viktig for at arbeidsgivere skal ta brosjyrene og nettstedet på alvor.

Det ble bestilt 10 000 eksemplarer av hver brosjyre. Nettstedet kommunikasjonpaajobb.no og brosjyrene ble lansert den 22.februar 2017. Brosjyrene ble så sendt ut til døveforeninger, rådgivningskontorer for hørselshemmede, NAV og arbeidsmarkedsbedriftene i Signo.

Resultater og resultatvurdering

Arbeidslivsutvalget og prosjektleder har få dager etter lansering av nettsted og brosjyrer fått mange gode tilbakemeldinger. Lanseringen skjedde på Facebook og etter hvert på Norges Døveforbunds hjemmeside. Innlegget med lansering av nettstedet og brosjyrene har per 27.februar 2017 nådd nesten 4000 personer, og blitt delt over 20 ganger. Brosjyrene er hittil blitt godt tatt imot. Det er prosjektleders oppfatning at det har vært et stort behov for denne typen informasjonsmateriell. Videre har nettstedet etter dialog med Arbeids- og velferdsdirektoratet blitt lagt til som andre ressurser hos Kunnskapsbanken, under «Arbeid og utdanning» og «Hørrel».

Det var forventet å lage kun to brosjyrer i prosjektet. Ettersom brosjyrene skulle være fritt tilgjengelig på internett, så prosjektleder mulighet til å utarbeide et nettsted med brosjyrene tilgjengelig på denne siden slik at arbeidsgivere kunne få utdypende informasjon på nettstedet. Det ble derfor utarbeidet et nettsted i tillegg til de planlagte brosjyrene som beskrevet i prosjektsøknaden. Slik sett er det vurdert at prosjektet har mer enn oppnådd det opprinnelige målet for prosjektet i og med at det er utarbeidet et nettsted knyttet til brosjyrene.

Det er vurdert at prosjektet har god overføringsverdi til andre grupper med funksjonsnedsettelse, som også sliter med å få innpass på arbeidsmarkedet da informasjonen i brosjyrene og nettstedet på mange måter også gjelder tilsvarende for andre grupper med funksjonsnedsettelse.

Oppsummering

Norges Døveforbund, arbeidslivsutvalget i Norges Døveforbund og prosjektleder er tilfreds med resultatet, og brosjyrene er distribuert til relevante aktører. Videre er nettstedet tenkt videre opprettholdt over tid med finansiering fra Norges Døveforbund etter prosjektslutt. Arbeidslivsutvalget i Norges Døveforbund kommer til å ha det administrative ansvaret for nettstedet og motta alle henvendelser knyttet til den.

Vedlegg

Nettstedet Kommunikasjon på jobb:

www.kommunikasjonpaajobb.no

Brosjyren «Vil du ha meg på jobb?»:

<https://tegnjobb.files.wordpress.com/2017/02/vil-du-ha-meg-pc3a5-jobb2.pdf>

Brosjyren «Vil du utnytte potensialet?»:

<https://tegnjobb.files.wordpress.com/2017/02/vil-du-utnytte-potensialet1.pdf>